

(1) לסיים את המקורות מדף 28 חלק 2

[ועיין עוד תוס' ב"ב קמט: ד"ה שייר קרקע כל שהוא]

(2) בענין פלגינן דיבורא:

ירושלמי מכות א:ז "כתב כל נכסיו לשני בני אדם ... כשתי כתי עדים כשרים לזה ופסולין לזה", ירושלמי גיטין א:א "היה כתוב בו מתנה ואמר ... כשתי כתי עדים כשרים לזה ופסולין לזה", ירושלמי כתובות יא:ה,

רי"ף מכות דף ג. באלפס "ירושלמי ... ת"ל עדים", בעל המאור שם "ומה שכתב הרי"ף ז"ל לירושלמי ...", מלחמת ה' שם "ומה שאמר בעל המאור ז"ל בטעם הירושל' ..."

רמב"ן כאן "ואסיקנא לשמעתי ...", [רשב"א כאן "ולענין פסק ..."]

רמב"ן מכות ז. "והך דבירושלמי אי לאו דמסתפינא ... שהוא דוחה דברי ר' יוחנן שבירושלמי", [וע"ע בריטב"א שם]

רמב"ם עבדים ז:ב, רמב"ם עדות יד:ז, כס"מ שם, [חי' הגר"ח שם]

מרדכי כאן סי' שכג

בענין דין פלגינן דיבורא בחלות קנין ודין פלגינן דיבורא בעדות - קובץ הערות על מסכת יבמות (הרב אלחנן וואסרמן) סי' כא סעיפים יא-יב, [חי' הגרנ"ט סי' סט], [אבן האזל על הרמב"ם הל' עבדים ז:ב]

#### תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת מכות פרק א הלכה ז

כתב כל נכסיו לשני בני אדם כאחת היו העדים כשרין לזה ופסולין לזה רבי הילא אמר איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר מאחר שהן פסולין לזה ופסולין לזה וחרנה אמר כשרין לזה ופסולין לזה. רבי מנא לא מפרש רבי אבון מפרש רבי יוחנן אמר מאחר שהן פסולין לזה ופסולין לזה רבי שמעון בן לקיש אמר כשרין לזה ופסולין לזה אמר רבי לעזר מתניתא מסייעה לר' יוחנן מה השנים נמצא א' מהן קרוב או פסול עדותן בטילה אף השלשה נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה מניין אפילו מאה תלמוד לומר עדים ר' יעקב בר אחא איתפלגון רבי חנינא חברין דרבנן ורבנן חד אמר יאות א"ר לעזר וחרנה אמר לא אמר רבי לעזר יאות מאן דאמר יאות אמר ר' לעזר נעשית כעידות אחת ובהתרייה אחת וכל עדות שבטלה מקצתה בטל כולה מאן דאמר לא א"ר לעזר יאות נעשית כשתי כתי עדים כשרין לזה ופסולין לזה:

#### תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת גיטין פרק א הלכה א

היה כתוב בו מתנה ואמר בפני נכתב ובפני נחתם מאחר שעררו בטל אצל הגט עררו בטל אצל המתנ'. או מאחר שעררו בטל אצל הגט עררו קיים אצל המתנה. תנינן דבתרה אחד גיטי נשים ואחד שיחרורי עבדים שוין במוליך ובמביא. היה כתוב בו מתנה ואמר בפ"נ ובפני נתחתם מאחר שעררו בטל אצל הגט עררו קיים אצל המתנה. או מאחר שעררו קיים אצל המתנה עררו קיים אצל הגט. כתב כל נכסיו לעבדו את אמר הוא גיטו הוא מתנתו. מה את עבד לה. כגט הוא ועררו בטל. או כמתנה הוא ועררו קיים. וייבא כהדא כתב כל נכסיו לשני בני אדם כאחת והיו עדים כשרין לזה ופסולין לזה. ר' אילא בשם ר' אמי אתפלגון ר' יוחנן וריש לקיש חד אמר מאחר שהן פסולין לזה ופסולין לזה וחרנה אמר כשרין לזה ופסולין לזה. ר' מנא לא מפרש. ר' אבין מפרש ר' יוחנן אמר מאחר שהן פסולין לזה ופסולין לזה. וריש לקיש אמר כשרין לזה ופסולין לזה. אמר ר' אלעזר מתניתא מסייעא לר' יוחנן מה השנים נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה אף הג' נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה. ר' יעקב בר אחא אמר אתפלגון ר' חנינא חברין דרבנן ורבנן. חד אמר יאות א"ר לעזר. וחרנה אמר לא א"ר לעזר יאות. מ"ד יאות א"ר אלעזר נעשית עדות אחת וכאיש אחד בעדות שבטלה מקצתה בטלה כולה ומ"ד לא א"ר לעזר יאות נעשה כשתי כתי עדים כשרים לזה ופסולין לזה

#### תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת כתובות פרק יא הלכה ה

מתני' ... היתה כתובתה ארבע מאות זוז מכרה לזה במנה ולזה במנה ולאחרון יפה מנה ודינר במנה של אחרון בטל ושל כולן מכרן קיים:

גמ' עד כדון בשמכרוה להן בארבע שטרות מכרה להם בשטר אחד תפלוגתא דרבי יוחנן ור' שמעון בן לקיש דאיתפלגון כתב כל נכסיו לשני בני אדם כאחת והיו העדים כשירין לזה ופסולין לזה ר' הילא בשם ר' יסא איתפלגון ר' יוחנן ורבי שמעון בן לקיש חד אמר מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה וחרנה אמר כשירין לזה ופסולין לזה רבי מנא לא מפרש ר' אבין מפרש ר' יוחנן אמר מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה ור' שמעון בן לקיש אמר כשרין לזה ופסולין לזה אמר ר' לעזר מתניתא מסייע לרבי יוחנן מה השנים נמצא אחד מהן קרוב או פסול עידותן בטילה אף השלשה נמצא אחד מהן קרוב או פסול עדותן בטילה מניין אפי' מאה תלמוד לומר עידים ר' יעקב בר אחא אמר איתפלגון ר' חנניה חברין דרבנן ורבנן חד אמר יאות אמר ר' לעזר וחרנה אמר לא אמר ר' לעזר יאות מאן דמר יאות אמר ר' לעזר נעשית עדות אחד מאיש אחד ומאן דאמר לא א"ר אלעזר יאות נעשית כשתי כיתי עדות כשירין לזה ופסולין לזה:

#### חידושי הרמב"ן מסכת מכות דף ז עמוד א

והך דבירושלמי אי לאו דמסתפינא מרבינו הגדול ז"ל הוה אמינא דליתיה לדר' יוחנן, ומסייעא לי סיועא דגרסי' במס' גיטין (ירושלמי פ"א ה"א) כתב כל נכסיו לעבדו את אמר הרי הוא גיטו הרי הוא מתנתו מה את עביד ליה כגט הוא וערערו בטל או כמתנה הוא וערערו קיים יבא כהדה כתב כל נכסיו לשני בני אדם כאחד והיו עדים כשרים לזה ופסולים לזה ר' אילא בשם ר' יוסי איתפלגון רבי יוחנן ור"ל חד אמר מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה ואחרינא אמר כשרים לזה ופסולין לזה, ר' מנא לא מפרש רבי אבין מפרש רבי יוחנן אמר מאחר שהן פסולין לזה פסולין לזה ור"ל אמר כשרין לזה ופסולין לזה א"ר אלעזר מתניתא מסייעא לר' יוחנן מה שנים נמצא אחד מהם קרוב או פסול עדותן בטילה אף שלשה ר' יעקב בר אחא אמר איתפלגון חברין דרבנן ורבנן חד אמר יאות אמר לא אמר ר' לעזר וחרנה אמר לא אמר ר' לעזר יאות מאן דמר יאות אמר ר' לעזר נעשה עדות אחת כאיש אחד ועדות שבטלה מקצתה בטלה כולה מאן דמר לא א"ר אלעזר יאות נעשה כשתי כתי עדויות כשרים, קרובים לזה ורחוקים לזה, ע"כ. ועכשיו לפ"ז הירושלמי כיון שאמרו בגמרתינו שם במס' גיטין (ח' ב') בכותב לעבדו כל נכסי קנויים לך דפליגין דבורא ועצמו קנה נכסים לא קנה, ע"כ הלכה כריש לקיש ולא יאות אמר ר' אלעזר, וכן דעת ה"ר אפרים ז"ל.

ושמא י"ל בדברי רבינו הגדול ז"ל דכיון דעדות בכתב הוא נעשה השטר כולו דבר אחד וכמזויף מתוכו דמי, והיינו דאמר ר' אלעזר נעשית עדות אחת באיש אחד, כלומר שכתבתן מצרפת הכל כעדות אחת באיש אחד ודמיה למתני', וכי מדמו לה מעיקרא לכותב כל נכסיו לעבדו לא ס"ד לדמוייה לעדות אחת שבטלה מקצתה דס"ל כמ"ד לא יאות א"ר אלעזר דכשתי עדויות דמי, אלא משום דלא פליגין דבורא אפילו בעלמא הוא, אבל לר"א לא דמיין להדדי, אלא שאין זה נכון ומחזורתא כדברי ה"ר אפרים ז"ל דליתא לדברי יוחנן, וללישנא דר' מונא דאיתמר התם במס' גיטין לא מפרש אלא חד אמר פסולין לזה ולזה וחד אמר כשרים לזה הילכך לא סמכי' עלה למיפסק הלכתא כר' יוחנן. + עיין עוד מ"ש רבינו בזה בחי' גיטין דף ח' ב' +.

והוי יודע דלפי דברינו אלו לא דמיין הני מילי דהכא לפליגין דבורא דרבא דבפ"ק דסנהדרין ובפ' זה בורר, דהתם טעמא אחרינא הוא דבעיקר המעשה עצמו שהן מעדין עליו אנו צריכין לומר לא כך היה מעשה שבא על אשתו או שלוה ממנו היה אלא שזה בא על אשת איש והלוה בריבית, ולפיכך אין אומרים כן אלא במעיד על עצמו ועל אשתו שהיא כגופו כדפרישית לעיל, אבל הא מילתא דבשמעתין ודמעראי טעמא אחרינא הוא ולא דמיין להא כלל, שאלו שני דברים הן שאפשר שנתן לזה ולא נתן לזה, וכן ההיא דגטין לא דמיה להא, דהתם גט כשר הוא אלא שאינו נאמן על הנכסים לגבי שטרות ונאמן על עצמו בשביל הגט. ובתשובה לרבינו האי גאון ז"ל בשטר צואה שאחד מן העדים קרוב לאחד מן היורשין, והשיב ידוע הוא דראובן לגבי קרוב דיליה כמאן דליתיה דמי ואין לקרוב ההוא אלא עד אחד, אבל הרחוקים מן ראובן יש להם שני עדים ראובן והאחד שעמו, ומן העיקר הזה ההיא דאמר רבא פלוני בא על אשתי הוא ואחר מצטרפין להרגו אבל לא להרגה ואמרינן דבתרי גופי דברי הכל פליגין דבורא, אלו דברי הגאון ז"ל, ומדבריו למדנו שהוא דוחה דברי ר' יוחנן שבירושלמי.

#### קובץ הערות סימן כא

(יא) ובפ"ק דגיטין (דף ח' ע"ב), איבעיא להו כל נכסי קנוין לך מהו, ופליגי התם אביי ורבא אי אמרינן פליגין דיבורא. והך פליגין דיבורא, על כרחך פליגין נאמנות הוא, דא"א כאן לומר שמקצת הדיבור אמת ומקצתו אינו אמת, אלא דלענין העבד אנו מאמינין לו בכל דיבורו, ולענין הנכסים אינו נאמן כלל. וקשה מ"ט דאביי דפליג בזה, דהא בעיקר דין פליגין נאמנות ליכא פלוגתא כלל, וכדתנן בע"א אומר מת בעלה, נאמן להתירה ולא לנחלה, וכן באומר בני זה גדול הוא, נאמן לאיסורין ולא לעונשין. ועוד קשה, דמייתי התם [ט' ע"א] משכ"מ שכתב כל נכסיו לעבדו, שחוזר בנכסים ואין חוזר בעבד, והתם לא

שייך לדין נאמנות כלל. וכן הא דמייתי התם פלוגתא דר"מ ור"ש, אינו שייך כלל לנאמנות, אלא אם שטר קונה לחצאין לקיום הדבר, ומה ענין זה לפלוגתא דאביי ורבא דפליגי לברורי מילתא:

יב) והנה בכותב בשטר כל נכסי נתונין לפלוני, יש לחקור אם היא הקנאה אחת על כל הנכסים, וכל חפץ וחפץ שהוא זוכה בו הוא מפני שהוא חלק מכללות כל נכסיו, או שהן קנינין חלוקין על כל חפץ מצד עצמו, אלא שקונה ע"י שטר אחד. וזהו פלוגתתן, אי אמרינן פלגינן דיבורא בכה"ג, בין לקיום הדבר בין לברורי מילתא. דאי נימא שהיא הקנאה אחת על כללות כל הנכסים, וכל חפץ וחפץ שהוא זוכה אין קנינו בו מצד עצמו אלא מפני שהוא חלק מכללות הנכסים, לא שייך לומר פלגינן נאמנות, שנאמינהו על העבד, ולא על כל הנכסים, כיון דקנין העבד הוא בתולדה מקנין כל הנכסים. וכן לקיום הדבר, היכא שאין יכול לקנות כל הנכסים, כגון שחזר במקצתן, אינו קונה גם המקצת הנשאר, דהקנין אינו חל על כל חפץ מצד עצמו, אלא על כל הנכסים ביחד. אבל אם נאמר שזכיית כל הנכסים הן קנינים נפרדים, שקונה כל חפץ מצד עצמו ולא מפני שהוא חלק מהכל, שפיר אפשר לומר פלגינן נאמנות, אף שכולן תלוין בדבר אחד, אם השטר מזויף או לא, כמו בע"א דנאמן להתירה ולא לנחלה, אף ששני הדינין תלוין במיתת הבעל, אבל אינן בתולדה אחד מחבירו. וכן לקיום הדבר, אפילו אם אינו יכול לזכות בכולן, מ"מ זוכה במקצתן, שאין אחד תלוי בחבירו. וע"כ תלי בגמ' פלוגתא דאביי ורבא דפליגי לברורי מילתא, במחלוקת ר"מ ור"ש לענין קיום הדבר: